

Türkiye’de Yetişkinlere Uygulanan Eğitim Yönetiminin Kapsam ve İlkeleri

Osman ÖZDEMİR

MEB Eğitim Yöneticisi

osmanozdemircimbom@gmail.com, ORCID:0009-0008-4301-322X

Eyüp ÖZGÜN

MEB Eğitim Yöneticisi

ozguneyup@gmail.com, ORCID:0009-0002-1860-7786

İlyas EKŞİ

MEB Eğitim Yöneticisi

ilyas_eksi@hotmail.com, ORCID:0009-0002-3787-3588

Sultan UTLİ

MEB Eğitim Yöneticisi

sultanutli1992@gmail.com, ORCID:0009-0007-3974-4911

Hatip ÖNCEL

MEB Eğitim Yöneticisi

hatiponcel@gmail.com, ORCID:0009-0000-7167-342X

Servet DEMİR

MEB Eğitim Yöneticisi

servetdemir3434@gmail.com, ORCID:0009-0004-4478-9522

Gökhan BAYAR

Türkçe Öğretmeni

gokhnbayar@hotmail.com, ORCID: 0009-0000-2294-2400

Özet

Bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, yaşam süresinin uzaması, mesleklerde meydana gelen yenilik ve değişimler gibi pek çok öge örgün eğitimde edinilen bilgilerin sürekli olarak yenilenmesini gerekli kılmaktadır. Bu

nedenle yaşamın belirli bir döneminde alınan eğitimin yetişkinlik döneminde de sürdürülmesi gerekli görülmektedir. Bu gereklilikler yetişkin eğitimi alanının doğması sonucunu yaratmıştır. Bu başlık altında yetişkin ve yetişkin eğitimi kavramı, yetişkin eğitiminin kapsamı ve ilkeleri ile yetişkin eğitimi gerektiren nedenlere değinilmiştir. Yetişkin eğitimi diğer alanlardan farklılaştıran en önemli öge, yetişkinin kim olduğu ve bu doğrultuda yetişkin eğitiminin nasıl düzenlenmesi gerektiğidir. Yetişkin kavramına ilişkin tanımlamalar kavramın biyolojik, fiziksel, psikolojik, kültürel ve hukuki bağlamlarda ele alınması bakımından farklılıklar göstermektedir. Yetişkinliğin biyolojik ve toplumsal yaşlanmayla koşut ele alınması genel yönelimlerden biridir. Çoğu toplumda zorunlu eğitimi tamamlama, çalışıyor olma ve evlenme gibi konular yetişkinliğin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Yetişkin olabileme durumunu ifade eden yetişkinlik kavramı, genel olarak olgunlaşma, bağımsız olma, kendi yaşamıyla ilgili doğru kararlar alabilmeyi çağrıştırmaktadır. Zorunlu eğitim kapsamı dışında bulunan ve örgün eğitime devam etmeyen bireylerin yaşamlarının herhangi bir evresinde ortaya çıkan öğrenim gereksinimi ve isteğini karşılamak için oluşturulan etkinlikleri kapsayan yetişkin eğitiminin hedef kitlesi yetişkinlerdir. Yetişkin eğitimi faaliyetlerinin yetişkinlerin özelliklerine göre planlanması ve yürütülmesi oldukça önemlidir. Yetişkin eğitimi farklı gelenekleri içeren ve kendine özgü özellikleri olan bir alandır. Yetişkin eğitimi birçok alanda sunduğu sayısız programlarla yetişkinlere ikinci bir şans sunmaktadır. Yetişkinlerin sahip oldukları bilgileri geliştirmelerini ve yeni bilgiler edinmelerini, kendilerini gerçekleştirmelerini ve mesleki gelişimlerini sürdürebilmeleri için yetişkinleri destekleyen eğitim faaliyetlerini içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Yetişkin Eğitimi, Eğitim Kapsamı, Eğitim İlkeleri

Scope and Principles of Educational Management Applied to Adults in Turkey

Abstract

Many elements such as the developments in the field of science and technology, the extension of life expectancy, innovations and changes in professions make it necessary to constantly update the knowledge acquired in formal education. For this reason, it is considered necessary to maintain the education received at a certain period of life during adulthood. These requirements have created the result of the birth of the field of adult education. Under this heading, the concept of adult and adult education, the scope and principles of adult education, and the reasons that require adult education are mentioned. The most important element that differentiates adult education from other fields is who an adult is and how adult education should be organized in this direction. Definitions related to the concept of adult differ in terms of treating the concept in biological, physical, psychological, cultural and legal contexts. The parallel treatment of adulthood with biological and social aging is one of the general orientations. In most societies, subjects such as completing compulsory education, working and getting married are considered the beginning of adulthood. The concept of adulthood, which refers to the state of being an adult, generally evokes maturation, independence, being able to make the right decisions about one's own life. The target group of adult education, which includes activities created to meet the educational needs and desires of individuals who are outside the scope of compulsory education and do not continue formal education at any stage of their lives, is adults. It is very important that adult education activities are planned and carried out according to the characteristics of adults. Adult education is

Türkiye’de Yetişkinlere Uygulanan Eğitim Yönetiminin Kapsam ve İlkeleri

a field that includes different traditions and has its own unique characteristics. Adult education offers a second chance to adults with the numerous programs it offers in many fields. It includes educational activities that support adults to improve the knowledge they have and to acquire new knowledge, to realize themselves and to maintain their professional development.

Key Words: Education, Adult Education, Scope of Education, Principles of Education

Giriş

Günümüzde yetişkin eğitimi kavramının içine örgün, yaygın ve algın eğitim aracılığıyla yetişkinlerin kişisel, toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel açılardan gelişmeleri ve çevreleriyle uyumlu şekilde yaşamalarını sağlayacak tüm eğitim faaliyetleri girmektedir.

Bunun yanında yetişkin eğitiminin önemli bir bölümünü eğitimin bütün yetişkinler için bir hak sayılması, öğrenmeyi öğrenme ve yetişkinlerin özgürlüğü, eleştirel düşünme ve farkındalık yaratma gibi konuların oluşturduğu görülmektedir.

Bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, yaşam süresinin uzaması, mesleklerde meydana gelen yenilik ve değişimler gibi pek çok öge örgün eğitimde edinilen bilgilerin sürekli olarak yenilenmesini gerekli kılmaktadır.

Bu nedenle yaşamın belirli bir döneminde alınan eğitimin yetişkinlik döneminde de sürdürülmesi gerekli görülmektedir. Bu gereklilikler yetişkin eğitimi alanının doğması sonucunu yaratmıştır. Bu başlık altında yetişkin ve yetişkin eğitimi kavramı, yetişkin eğitiminin kapsamı ve ilkeleri ile yetişkin eğitimini gerektiren nedenlere değinilmiştir.

Yetişkin Eğitimi

Yetişkin eğitimini diğer alanlardan farklılaştıran en önemli öge, yetişkinin kimolduğu ve bu doğrultuda yetişkin eğitiminin nasıl düzenlenmesi gerektiğidir. Yetişkin kavramına ilişkin tanımlamalar kavramın biyolojik, fiziksel, psikolojik, kültürel ve hukuki bağlamlarda ele alınması bakımından farklılıklar göstermektedir.

Yetişkinliğinbiyolojik ve toplumsal yaşlanmayla koşut ele alınması genel y6nelimlerden biridir. Çoğu toplumda zorunlu eğitimi tamamlama, çalışıyor olma ve evlenme gibi konular yetişkinliğin başlangıcı olarak kabul edilmektedir (Lowe, 1985; Arnett, 2003).

Yetişkinolabilme durumunu ifade eden yetişkinlik kavramı, genel olarak olgunlaşma, bağımsız olma, kendi yaşamıyla ilgili doğru kararlar alabilmeyi çağrıştırmaktadır (Duman, 2007).

Kavramın anlamı ve 6l6tleri toplumdan topluma, bazen aynı toplum içerisinde bile farklılık arz etmektedir. “Yetişkin 6đrenenler” adlı eserinde yetişkin kavramını d6rt farklı boyuttan tanımlamış olan Knowles’a (1996) g6re birey biyolojik olarak 6retebilen, ilk ergenlik d6neminde yetişkindir.

Birey oy kullanabileceği, s6r6c6 belgesi alabileceği, izin almaksızın evlenebileceği yaşta yasal açıdan yetişkin olur. Birey eř, anne-baba, çalışan, yurttaş gibi rollerini yerine getirdiği zaman toplumsal açıdan yetişkin; kendi yaşantısının sorumluluğunu aldığında ise psikolojik açıdan yetişkin olur (Kocabatmaz, 2019).

Zorunlu eğitim kapsamı dışında bulunan ve 6rg6n eğitime devam etmeyen bireylerin yaşamlarının herhangi bir evresinde ortaya çıkan 6đrenim gereksinimi ve isteğini karşılamak için oluşturulan etkinlikleri kapsayan yetişkin eğitiminin hedef kitlesi yetişkinlerdir (Lowe, 1985).

Yetişkin eğitimi faaliyetlerinin yetişkinlerin 6zelliklerine g6re planlanması ve y6r6t6lmesi oldukça 6nemlidir. Yetişkin bir bireyin sahip olabilecekleri 6zellikleri şu şekilde saptamak m6mk6nd6r (Corder, 2008):

- 1.Zorunlu eğitim yaşı 6zerindedirler
- 2.Aile, ev ve finansal sorumlulukları s6z konusudur
- 3.Çalışma hayatına ilişkin deneyimleri vardır
- 4.Makul d6zeyde bağımsızdırlar
- 5.Yaşam deneyimleri vardır
- 6.6nceki yaşantılarından getirdikleri 6đrenme deneyimleri s6z konusudur.

Yetişkin eğitimi farklı gelenekleri içeren ve kendine özgü özellikleri olan bir alandır. Yetişkin eğitimi birçok alanda sunduğu sayısız programlarla yetişkinlere ikinci bir şans sunmaktadır. Yetişkinlerin sahip oldukları bilgileri geliştirmelerini ve yeni bilgiler edinmelerini, kendilerini gerçekleştirmelerini ve mesleki gelişimlerini sürdürebilmeleri için yetişkinleri destekleyen eğitim faaliyetlerini içermektedir.

Yetişkin Eğitiminin Kapsamı ve İlkeleri

Bir toplumun, üyelerini toplumsal kalkınmayı sağlayacak biçimde yetiştirmesi ancak eğitimle mümkündür. Bireylerin yaşam ölçünlerini yükseltmesi ve toplum içinde kendisinden beklenen ödev ve sorumlulukları tam olarak gerçekleştirmesi, bireylere verilen eğitimin niteliği ile yakından ilişkilidir (Celep, 1995).

Yetişkinlerin öğrenme gereksinimlerini karşılamak için örgün eğitimin dışında, “yaygın eğitim”, “halk eğitimi” ya da “yetişkin eğitimi” adı verilen eğitsel etkinlikler düzenlenmektedir (Okçabol, 2001).

Bu kavramlar farklı anlamlar içermesine karşın, çoğunlukla birbirlerinin yerine kullanılagelmişlerdir (Duman, 2007; Tekin, 1991).

Halk eğitimi yetişkinlere yönelik bir eğitim biçimidir. Yaş ve fiziksel yapı bakımından yetişkin olarak nitelendirilen bu bireylerin önemli bir özelliği okul dışında bulunmaları, bir başka anlatımla ana uğraşının okula gitmek olmamasıdır.

Halk eğitimi, yeteneklerini, hareketlerini ve toplumda benimsenen davranış biçimlerini geliştirmek üzere yetişkin bireylerin eğitilmesini amaçlamaktadır. Bir eğitsel çalışmanın halk eğitim kapsamında değerlendirilebilmesi için aşağıda belirtilmiş olan koşulların gerçekleşmiş olması gerekmektedir (Geray, 1970):

- 1.Eğitimin zorunlu öğrenim çağı dışında olan yetişkinlere yönelik olması,
- 2.Yetişkinlerin davranış ve yeteneklerini geliştirmek için yetişkin birey ve eğitici arasında ilişki kurulmasının sağlanması,

3. Bu ilişkinin rastlantısal değil, sistemli ve planlı şekilde oluşturulması, düzenlenmesi.

Yukarıda belirtilen koşullar ışığında halk eğitiminin odağında örgün eğitim dışında olan yetişkinlerin olduğunu ve eğitim-öğretimi gerçekleştirme amacıyla sistemli ve kurumsallaşmış bir yapı sergilediğini belirtmek mümkündür.

Bireylere örgün eğitim sonrası ilgi, istek ve gereksinimleri doğrultusunda bilgi ve becerilerin kazandırılması ve yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla düzenlenen eğitim etkinliklerini içermektedir.

Çağdaş halk eğitimi, örgün eğitim dışındaki tüm bireylerin demokratik düzlemde toplumun temel ilkeleriyle çatışmamak koşuluyla, ilgi ve gereksinim duyduğu bir alanda eğitim alması için, kamu kurumları veya sivil toplum kuruluşları aracılığıyla sunulan faaliyetleri kapsar (Simpson, 1972; Akt. Celep, 1995).

Halk eğitimi ile yaygın eğitim kavramları arasındaki farklılıklar amaç, hedef kitle, program, yer ve sürelerdir. Halk eğitiminde amaç sosyal ve kültürel ilerleme iken; yaygın eğitimde ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme olarak ifade edilmektedir.

Halk eğitiminde bireylerin örgün eğitim sisteminden çıkmış olması söz konusuysa; yaygın eğitim örgün eğitimin yanında da verilebilmektedir. Halk eğitiminde ihtiyaçlara dayalı programlar söz konusu iken; yaygın eğitimde bireylere gerekli bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması söz konusudur. Halk eğitiminde planlılık, sistemlilik ve süreklilik söz konusu iken; yaygın eğitimde çeşitli süreler ve düzeyler vurgulanmaktadır (Duman, 2007).

İngilizce “non-formal education” kavramına karşılık gelen yaygın eğitim, bireylerin kişisel gelişimlerine yönelik eğitimlerden çok, istihdam amaçlı yetiştirmeyi kapsamaktadır (Sheffield, 1972; Akt. Celep, 1995).

Yetişkin eğitimi kapsamı oldukça geniş olan bir akademik alandır. Lindeman’a (1944) göre yetişkinlerin eğitimi günümüz modern toplumları için bir gereklilik haline gelmiştir. Örgün eğitimin bittiği yerde başlayan yetişkin eğitiminin amacı, belirli bir dönemde kısmen eğitilmiş bireylerin duraksayan entelektüel gelişimlerini sürdürmektir.

Yetişkinler karşı karşıya kaldıkları konulara göre, önemli seçimler yapmayı öğrenmek için de eğitim gereksinimi hissederler. Bu nedenle yetişkin eğitimi aynı zamanda bir sosyal uyum

biçimidir.

Knowles (1980) yetişkin eğitiminde kullanılacak etkili programlar oluşturmanın önemini vurgulamıştır. Yetişkin eğitiminin pedagojiden farklı bir yaklaşım gerektirdiğini ortaya koyarak androgoji kavramını geliştirmiş ve androgojinin aşağıda yer alan bir dizi ilkesini belirlemiştir;

- 1.Yetişkinler kendi deneyim ve birikimleri yoluyla öğrenirler, bu deneyimlerle öğrenmenin ilişkilendirilmesi öğrenmeyi etkili kılar.
- 2.Yetişkinler kendi istekleriyle öğrenme sürecinde bulunur ve tamamlarlar.
- 3.Yetişkinler öğrenilen bilgileri ve becerileri hemen uygulamaya koyarak öğrenmelerini pekiştirirler.
- 4.Yetişkinlerin öğrenme ilgi, gereksinim ve öncelikleri farklı olduğundan öğrenme içerikleri bireysel gereksinimlere göre tasarlanmalıdır.
- 5.Yetişkinler öğretim süreçlerine katılmak isterler.
- 6.Yetişkinlerin öğrenme sürecinde eğitici, rehber ve destekleyici roldedir.

Yetişkin eğitimi yaklaşım, yöntem ve uygulama biçimleri bakımından kendine özgü yönleri olan bir disiplindir. Yetişkinlere yönelik eğitim etkinliklerinin beklentileri karşılaması ve işlevsel olması için belli başlı ilkelere uygunluk göstermesi gerekmektedir.

Lindeman (1969) yetişkin eğitime ilişkin beş temel ilke belirlemiştir;

- 1.Yetişkinler öğrenme gereksinimleri karşılandığı sürece motive olurlar.
- 2.Yetişkinlerin öğrenme yönelimleri yaşam durumlarına göre belirmektedir.
- 3.Yetişkinlerin yaşamları, yetişkin öğrenmesi için en zengin kaynaktır.
- 4.Yetişkin eğitiminde eğitim ortamları demokratik olmalı, baskıcı tutumlardan kaçınılmalıdır.
- 5.Eğitim etkinlikleri düzenlenirken yetişkinlerin farklılıkları göz önünde bulundurularak düzenlenmelidir.

Ebner ve Motschilnig'e (2019) göre yetişkin eğitiminin ilkeleri şunlardır;

- 1.Yetişkin eğitimi insan yaşamını ve toplumları geliştiren ortak bir kamuyararıdır.
- 2.Tüm insanlar nitelikli yetişkin eğitimi hakkına ve fırsatına sahip olmalıdır.
- 3.Toplumdaki tüm bireyler yetişkin eğitime katılım göstermeleri için özendirilmelidir.
- 4.Dezavantajlı gruplara ulaşmak yetişkin eğitiminin en önemli işlevlerinden biridir.
- 5.Yetişkin öğrenenler yöntem, süreç ve sonuçların merkezinde yer alırlar.
- 6.Yetişkin eğitiminde yöntem ve tekniklerin güçlendirilmesi, yetişkinlerin bilgi, beceri ve yaratıcılıklarını etkinleştirir.
- 7.Yetişkin eğitiminde uygun yöntem ve tekniklerin kullanılabilmesi, nitelik ve başarılı bir öğrenme deneyimi için profesyonel yönetici, öğretmen ve personele gereksinim vardır.
- 8.Toplumsal ve ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi için yetişkin eğitimi kurumlarının kapasitelerinin sürekli geliştirilmesi ve yenilikçi yaklaşımlar gerekmektedir.
- 9.Yetişkin eğitiminde kurumsal iş birliği önemlidir.
- 10.Yaşı ve geçmiş yaşantıları ne olursa olsun herkes öğrenebilir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) (2018) tarafından hazırlanan ve yetişkin eğitimi ilkelerine yer verilmiş olan raporda, yetişkin eğitime ilişkin ilkeler şu şekilde yer almıştır;

- 1.Yetişkinler yaşam deneyimlerini, önceki bilgi ve becerilerini eğitim ortamlarına taşırlar. Eğitim-öğretim ortamındaki yeni bilgiyi, eski bilgileriyle ilişkilendirdikleri sürece en iyi öğrenme gerçekleşmektedir.
- 2.Yetişkinler genellikle hedef yönelimlidirler. Bu nedenle yetişkin eğitiminde gereksinimlere uygun, teori-pratik dengesi iyi kurulmuş, uygun örneklerlezenleştirilmiş içerikler önemlidir.
- 3.Yetişkinlerin öğrenme tarzları değişkendir. Bu nedenle yöntemsel çeşitliliğe başvurmak

önemlidir.

Yetişkin eğitiminin ilkeleri yetişkin eğitimi alanında geçmişten bugüne sürdürülen araştırmalar ve deneyimler sonucunda oluşan kapsamlı ve genel ilkelerdir. Bu ilkeler yetişkinlerin öğrenme sürecindeki gereksinimleri ve yetişkinlerin özellikleri göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Yetişkin Eğitimi Gerektiren Nedenler

Lindeman (1969), eğitimin sadece hayata hazırlık olarak düşünülmesinin öğrenme sürecini kısır bir çember içine hapsettiğini belirtmiştir. Öğrenme sürecinin yalnızca gençlik dönemine özgü olduğu kabulünden uzaklaşılması gerektiğini, tüm yaşamın öğrenme olduğu ve öğrenmenin yaşama anlam kazandırdığını öne sürmüştür.

Yetişkin eğitimi özgür, yaratıcı, bilinçli ve eleştirel düşünme becerisine sahip bireyler yetiştirebilmek için gereklidir. Ekonomik ve toplumsal kalkınmanın birlikte sağlanabilmesi o toplumun yetişmiş işgücü ile yakından ilişkilidir. Yetişkin eğitimi toplumun ilerleyebilmesi için nitelikli, birikimli ve bilinçli yurttaşların yetiştirilmesi için gereklidir (Ünhisarcıklı, 2013).

Duman (2006), yetişkinlerin eğitime gereksinim duymalarının nedenlerini örgün eğitime ilişkin nedenler, ekonomik-teknolojik nedenler ile toplumsal nedenler olarak üçe ayırmıştır. Tablo 1’de yetişkin eğitimi gerektiren nedenler bu başlıklar altında aktarılmıştır.

Tablo 1

Yetişkin Eğitimi Gerektiren Nedenler

Örgün Eğitime İlişkin Nedenler	Ekonomik-Teknolojik Nedenler	Toplumsal Nedenler
Örgün eğitimin çağ nüfusuna yaygınlaştırılmaması	İnsan gücü gereksinimlerinin hızla değişmesi	Nüfus değişimleri ve nüfus hareketliliği
Zorunlu eğitim çağında olup eğitimden yararlanamayan çocuklar	Mesleklerin, bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla değişmesi	Ortalama yaşam süresinin uzaması
Bireylerin örgün eğitimin çeşitli kademelerinde nitelikli bir eğitim alamamaları	Nitelikli insan gücüne daha fazla gereksinim duyulması	Aile yapılarının değişimi
Eğitimin niteliğini artırmak için ebeveynlerin eğitilmesi	Mesleki hareketlilik	Toplumsal eşitsizlikler
Örgün eğitim sistemi yoluyla edinilen kazanımların zaman içinde geçerliğini yitirmesi	Sanayi ötesi bilgi toplumuna geçiş, bireylerin ekonomik ve teknolojik değişimlere uyum gereksinimi	Göç

Bireyin kendini yenileme
gereksinimi

Mesleki becerilerin yenilenmesi
zorunluluğu

İşsizlik

Kaynak: Ünhisarcıklı, 2013.

Tablo 1’de yer alan örgün eğitime ilişkin nedenler içinde, okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar uzanan örgün eğitime günümüzde hala tüm bireylerin ulaşamaması, ailelerin çocuğun aile içindeki eğitiminde yetersiz kalması ve yetişkin eğitiminin ebeveynlerin bu eksikliklerini gidermeleri konusunda yardımcı olması yer almaktadır.

Ayrıca örgün eğitim sürecinde verilen bilgilerin eskimesi ve artık geçerliğini yitirmesi, örgün eğitimin toplumun nitelikli insan gücüne olan ihtiyacını yeterince karşılayamaması gibi nedenler de bu grupta bulunmaktadır.

Ekonomik ve teknolojik gelişmeler başlığı altında ise bilimsel ve teknolojik gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan değişim ve yenilenme ihtiyacına dönük nedenlerin yer aldığı görülmektedir.

Yetişkin eğitimini gerektiren toplumsal nedenler içinde nüfus değişimleri ve hareketliliği ilk sırada yer almaktadır. Ortalama insan ömrünün uzaması, göç, işsizlik ve toplumsal eşitsizliklerin artması bu başlık altında yer alan diğer nedenler olarak öne çıkmaktadır.

Okçabol (2001) ise yetişkinlerin eğitime gereksinim duyulmasının nedenleri olarak bireysel, kurumsal ve toplumsal nedenleri ortaya koymuştur. Buna göre yetişkin eğitimi gereksinimini doğuran nedenlerin başında insanın kendini gerçekleştirme ihtiyacı yer alır. Ayrıca insanların gelişim evrelerinde ortaya çıkan psikolojik gereksinimler söz konusudur.

Yetişkin eğitimi bu tür gereksinimleri karşılamının bir aracıdır. Örgün eğitim sırasında öğrenilen bilgilerin unutulması ve yenilenmesi gerekliliği, küreselleşmenin getirdiği teknolojik gelişmeler, olaylara bilimsel açıdan bakabilme, sorgulama, kavrama becerilerinin kazanılması, yetişkinlerin demokratik bir anlayış kazanıp bunu uygulayabilmesi, çalışma saatlerinin azalması sonucu ortaya çıkan boş zaman ve merak gibi unsurlar yetişkin eğitimini gerektiren bireysel nedenler arasında

yer almaktadır.

Yetişkin eğitimi gerektiren kurumsal nedenler ise kurumların tanıtılması, benimsetilmesi ve hizmetlerinin etkinleştirilmesi için kurum çalışanlarının eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Bir toplumun gelişmişlik düzeyi o toplumda yaşayan bireylerin öğrenim düzeyiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle özellikle gelişmiş toplumlarda yetişkinlerin eğitimine önem verilmekte ve yetişkin eğitimi programları düzenlenmektedir.

Sonuç

Yaşamları boyunca bilgi ve becerilerini sürekli geliştirmeleri gereken ve farklı rol, sorumluluk ve beklentileri bulunan yetişkinlerin hayat boyu süren eğitim hizmetleriyle gereksinim ve beklentilerinin sağlanması önem taşımaktadır.

Yetişkin eğitimi haşam boyu öğrenme sisteminin altında yer almaktadır. Bu açıdan yetişkin eğitimi haşam boyu öğrenmenin bileşeni ve ayrılmaz bir parçasıdır.

Yetişkin eğitiminin örgütlü ve sistemli biçimde gelişimi 19. yüzyıl başlarından itibaren görülmektedir. Özellikle UNESCO'nun uluslararası yetişkin eğitimi konferansları çalışmalarını başlattığı 1949 ve sonraki yıllar oldukça önemlidir. Bu dönemde dünyanın her yerinde yetişkin eğitimi programları hızla çoğalmıştır.

Eğitim tüm yetişkinler için bir hak sayılmış, birey olarak yetişkinin, içinde yaşadığı toplumun ilerleme ve gelişimi yetişkin eğitiminin önemli işlevleri olmuştur.

Yetişkin eğitimi 1990'lı yıllardan itibaren eğitim ve ekonomi alan yazınında ve politika belgelerinde oldukça önem kazanmıştır. Bu bağlamda ekonominin rekabet gücünü ve bireylerin küreselleşme ve yeni teknolojilerin gerektirdiği becerileri kazanmaya yönelik güçlüklerle başa çıkmalarını sağlama ve nüfusun eğitim seviyesini artırmanın bir aracı olarak kabul edilmiştir. İstihdamı, yeniliği ve büyümeyi artırmada kilit bir etken olarak görülmüştür.

Günümüzde yetişkin eğitime katılım oranlarını artırmak önemli sorun alanlarından biri olma özelliğini korumaktadır. Yetişkin eğitimi, daha geniş anlamda eğitimin ve diğer hukuksal düzenlemelerin bir parçası durumuna getirmek önemlidir.

Türkiye’de Yetişkinlere Uygulanan Eğitim Yönetiminin Kapsam ve İlkeleri

Bu nedenle bireyleri öğrenmeye güdülemek ve yetişkin eğitime katılımı artırmak amacıyla fırsat maliyetini karşılamak üzere mali yardım, katılımı desteklemek için sosyal yardım ve vergi özendirmelemlerini de kapsayan uygulamalar söz konusudur.

Eğitim hakkının, insanlar ve toplumlar için gelişme ve ilerlemenin sürdürülebilir olması, sosyal ve ekonomik önemin sağlanması açılarından kullanılması gerekliliği söz konusudur. Yetişkin eğitimi, bu ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşmada olumlu katkı sağlayan bir insan hakkıdır.

Yetişkin eğitimi demokratik değerlerin kazandırılmasında oldukça işlevseldir. Bu nedenle yetişkin eğitime ve yetişkin eğitim kurumlarına kamusal yatırımların yapılması toplumların yararınaadır.

Kaynakça

Akkaya, B. ve Karaman Kepenekci, Y. (2022). Eğitim Hakkı Eğitimi. S. Özsoy, E. Küçükler, G. Arslan ve H. Buyruk (Derleyenler), Eğitim Bilimlerinin Kassandra’sı: L. Işıl Ünal İçin Yazılar. (ss. 521-538). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Avcı, M. G. ve Kiran, E. (2021). Toplumsal Değişme, Yetişkin Eğitimi ve Sosyoloji. Milli Eğitim Dergisi, 50(230), 835-856.

Bağcı, Ş. E. (2014). Yetişkin Eğitimi ve Eşitlik. İstanbul: Kalkedon.

Balcı, M. (1998). Eğitim ve Öğretimde Haklar ve Yükümlülükler. İstanbul: Danışman. Balcı, M. C. ve Yıldız, A. (2022). Yaşam Boyu Eğitimden Yaşam Boyu Öğrenmeye:

Faure ve Delors Raporları. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 56, 149-174.

Balyer, A. (2019). Eğitim Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Anı Yayıncılık.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO). (2000). Dünya Eğitim Raporu 2000: Eğitim Hakkı: Herkes İçin Yaşam Boyu Eğitime Doğru. Paris: UNESCO.

Chopra, P. (2014). Seeking conditions of possibility: (Re) conceptualising democratic discursive practices in a rights-based approach to adult education. Compare: A Journal Of Comparative And International Education, 44(3), 335-355.

Christie, P. (2010). The complexity of human rights in global times: The case of the right to

education in south africa. International Journal Of Educational Development, 30(1), 3-11.

Duman, A. (2007). Yetişkinler Eğitimi. Ankara: Ütopya.

Durnalı, M. (2020). Yönetmel İşlevler. M. Özdemir (Editör), Yönetme Sanatı Lider Yöneticinin El Kitabı. (58-70). Ankara: Anı Yayıncılık.

Elfert, M. (2019). Lifelong learning in sustainable development goal 4: What does it mean for UNESCO's rights-based approach to adult learning and education? International Review Of Education, 65(4), 537-556.

Erçetin, Ş. Ş. ve Arifoğlu, A. (2016). Herkes İçin Eğitim 2015 Hedefleri ve Türkiye. Bartın University Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2), 223-246.

Erdamar, G. (2011). Eğitimde Yeni Yönelimler. Ö. Demirel (Editör), Hayat Boyu Öğrenme. Ankara: Pegem Akademi.

Gökdaş, İ. ve Kayrı, M. (2005). E-Öğrenme ve Türkiye Açısından Sorunlar, Çözüm Önerileri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(2).

Güçlü, M. (2019). Eğitim Hakkı. M. Güçlü (Editör), Eğitim Hukuku. (ss. 109-131). Ankara: Pegem Akademi.

Güçlü, N. (2003). Stratejik Yönetim. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(2), s. 61-85.

Gül, İ. I. (2009). Eğitime Erişim: Eğitimde Ayrımcılık Yasağı ve Fırsat Eşitliği. Eğitim Hakkı ve Eğitimde Haklar, Eğitim Reformu Girişimi (ERG), 17-54. İstanbul: Sabancı Üniversitesi.

Hake, B. (2006). Avrupa Birliği Politikaları ve Bilgi Ekonomisi: Hayat Boyu Öğrenme İçin Stratejik Bir Rol. F. Sayılan ve A. Yıldız (Editörler), Hayat Boyu Öğrenme. (ss. 15-30). Ankara: Pegem Akademi.

Hayes, E. (1990). Adult education: Context and challenge for distance educators. American Journal Of Distance Education, 4(1), 25-38.

Kapanı, M. (2011). İnsan Haklarının Uluslararası Boyutları. Ankara: Bilgi.

Kaplan, R. (2015). Birleşmiş Milletler Belgelerinde Eğitim Hakkı. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 20, 329- 372.

Türkiye’de Yetişkinlere Uygulanan Eğitim Yönetiminin Kapsam ve İlkeleri

Karabacak, S. (2020). Eğitimde Kalite Algısı. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(2), 154-195.

Karaca, N. G. (2019). Uluslararası İlke ve Standartlar Bağlamında Eğitim Hakları. Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5(1), 1-34.

Lugaz, C., Bitoun, C., & Hagel, A. (2009). Educational marginalization in national education plans. Paper commissioned for the EFA Global Monitoring Report 2010, Reaching the marginalized. UNESCO: International Institute for Educational Planning (IIEP).

Okumuş, F., Avcı, U., ve Kılınç, İ. (2007). Öğrenen Örgütlerin Oluşturulmasında Üst Kademe Yöneticilerin Rolü. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 7(13), 30-50.

Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de Eğitimin Güncel Durumu. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, (5), 376-394.

Özdemir, M. (2018). Eğitim Yönetimi Alanın Temelleri ve Çağdaş Yönelimler (1. Baskı). Ankara: Anı.

Rüzgâr, N. ve Kurt, M. (2013). Yöneticiler Aslında Ne Yapar? Yönetici Rollerini Hakkında Bursa Merkezli İşletmelerde Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi, 5(4), 35-49.

Schmitz, H. P. & Sikkink, K. (2013). International human rights. W. Carlsnaes, T. Risse & B. A. Simmons (Eds.), Handbook of international relations, (pp.827-51). London: Sage.

Schuetze, H. G. (2006). International concepts and agendas of lifelong learning. Compare: A Journal of Comparative and International Education, 36(3), 289- 306.

Tüzün, I. (2009). Eğitim Hakkı ve Eğitimde Haklar: Uluslararası İnsan Hakları Belgeleri Işığında Ulusal Mevzuatın Değerlendirilmesi. İstanbul: Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi Yayını.